

DRŽAVNI ARHIV U ZADRU

IZVJEŠĆE O RADU
U 2012. GODINI

Zadar, siječanj 2013.

SADRŽAJ

1. UVOD.....	2
2. DOSTUPNOST GRADIVA KORISNICIMA.....	3
2.1. Arhivističko sređivanje i obrada gradiva.....	3
2.2. U mrežnom sustavu ARHiNET.....	4
2.3. Korištenje arhivskoga gradiva.....	4
2.3.1. Korisnička služba i čitaonice.....	4
2.3.2. Arhivska knjižnica.....	5
2.3.3. Istraživanje za stranke.....	5
2.4. Rad Arhiva s javnošću.....	6
3. DUGOROČNO OČUVANJE GRADIVA U ARHIVU.....	7
3.1. Sigurnosni aspekt.....	7
3.2. Manji građevinski zahvati i oprema.....	7
3.3. Restauracija, konzervacija i zaštita gradiva.....	7
3.4. Zaštitno i sigurnosno snimanje gradiva.....	8
3.5. Preuzimanje gradiva.....	8
4. UPRAVLJANJE DOKUMENTACIJOM KOD STVARATELJA.....	9
4.1. Nadzor, vrednovanje, evidencije.....	9
4.2. Djelatnici u pismohranama.....	9

- *Prilog:* Aktivnosti DAZD-a praćene u tiskanim i elektroničkim medijima

1. UVOD

Državni arhiv u Zadru (dalje u tekstu: Arhiv) javna je ustanova koja obavlja arhivsku službu kao javnu službu u skladu sa Zakonom o arhivskom gradivu i arhivima te odgovarajućim podzakonskim aktima. Zakonom utvrđenu djelatnost Arhiv obavlja na području Zadarske županije (osim općine Gračac) i na dijelu Ličko-senjske županije (grad Novalja), gdje se nalazi i Sabirni centar Arhiva.

Naš je osnovni zadatak skrbiti za gradivo pohranjeno u Arhivu, ali i provoditi mjere kojima se štiti i sređuje gradivo koje nastaje kod stvaratelja pod našom nadležnošću. To gradivo u nastajanju jednog će dana završiti na našim policama i, poput onoga koje se tamo već nalazi, postati dio kulturno-povijesne baštine.

Gradivo koje Arhiv čuva od prvorazrednog je značaja za povijest Dalmacije od 10. stoljeća do 1918. godine. Pozicija Zadra kao centra mletačke Dalmacije, a pogotovo kao upravnog i administrativnog centra u vrijeme austrijske uprave, dovoljan je razlog takvoj tvrdnji.

U modernome okruženju informacijskih tehnologija Arhiv stoji pred velikim očekivanjima korisnika i pred zahtjevima suvremene arhivske struke. Stoga naši naponi idu za osiguranjem boljih uvjeta smještaja gradiva, boljom dostupnošću i boljim nadzorom nad gradivom izvan arhiva.

Zgrada Arhiva u ulici Ruđera Boškovića, austrijska vojarna iz 40-ih godina 19. stoljeća, zahtjeva ozbiljna ulaganja kako bi se gradivu u spremištu osigurali primjereniji uvjeti smještaja. Kapaciteti su puni, stoga nismo u mogućnosti preuzimati značajnije količine gradiva. U svakome slučaju, Arhiv ne zaostaje u preuzimanju gradiva, budući da je prijašnjih godina akvizicijska politika Arhiva prilično blagonaklono gledala na zakonske rokove preuzimanja gradiva tako da je preuzeto gradivo i daleko prije zakonom propisanih rokova.

Rad Arhiva u 2012. godini bio je organiziran kroz deset ustrojbenih jedinica/odjela:

- Odjel za sređivanje, obradu i zaštitu arhivskog gradiva od nacionalnog značaja (dalje Odjel SOZAG) do 1813. godine
- Odjel SOZAG od 1813. do 1918. godine
- Odjel SOZAG od 1918. godine
- Odjel vanjske službe
- Odjel za dokumentacijsko-informacijske poslove
- Odjel arhivske knjižnice
- Odjel za restauriranje, mikrofilmiranje i fotografiranje
- Opći odjel
- Odjel za sređivanje, obradu i zaštitu arhivskog gradiva Zadarske nadbiskupije
- Sabirni centar Novalja

U Arhivu je 2012. godine bilo zaposleno 29 djelatnika te dvoje pripravnika na osposobljavanju za rad bez zasnivanja radnog odnosa. Od 12. siječnja 2012. godine na mjestu ravnatelja je Ante Gverić.

2. DOSTUPNOST GRADIVA KORISNICIMA

2.1. ARHIVISTIČKO SREĐIVANJE I OBRADA GRADIVA

Na poslovima arhivističkog sređivanja fondova i zbirki u 2012. godini radilo je sedam arhivista. Osim dolje navedenih fondova, arhivisti su radili i na Vodiču kroz fondove i zbirke DAZD-a i Arhiva Zadarske nadbiskupije, koji se sada nalazi u završnoj fazi pripreme pred tisak.

- HR-DAZD 336 Benediktinski samostan Sv. Krševana - Zadar (9. st. - 1806). 3,50 d/m. Izrađen sumarni inventar.
- HR-DAZD 17 Općina Šibenik (12. st. - 1797.). 19,90 d/m. Izrađen detaljan popis gradiva koji sadrži i sve druge elemente arhivskog opisa jednog fonda. Radi specifičnosti gradiva konzultirati će se domaći i inozemni kolege stručni za to područje te će se spisi naknadno razvrstati i izraditi će se odgovarajući analitički inventar.
- HR-DAZD 102 Okružno poglavarstvo u Zadru (1816. - 1865.). Serija Predsjednički spisi. 4,30 d/m. Izrađen inventar.
- HR-DAZD 345 Obitelj Rolli - Zadar (1701. - 1900.). 0,90 d/m. Izrađen inventar.
- HR-DAZD 228 Kotarski sud Preko. 24,00 d/m. Sređeno 166 kutija. Razdvojeno je gradivo ovoga fonda od gradiva Kotarskog suda u Biogradu, Narodnog kotarskog suda u Zadru i ostalo gradivo koje ne pripada ovome stvaratelju. Izlučeno je 5 d/m bezvrijednog gradiva.
- HR-DAZD 223 Kotarski sud Drniš (1820. – 1943.) Započeto sređivanje fonda. Popisane su pripadajuće knjige stvaratelja (121 kom) i 24 kutije gradiva.
- HR-DAZD 615 Fond za unapređivanje kulturnih djelatnosti Općine Zadar (1965. – 1974.). 2,00 d/m. Osnovno sređeno.
- HR-DAZD 616 Društvo za proučavanje i unapređivanje pomorstva Jugoslavije u Zadru 0,6 d/m. Osnovno sređeno.
- HR-DAZD 617 Fond saveza kulturno umjetničkih društava i organizacija Općine Zadar. 1,00 d/m. Osnovno sređeno.
- Dokumenti Komisije za visoko školstvo (prikupio Dinko Foretić). 0,40 d/m. Osnovno sređeno i pridruženo osobnom fondu Dinka Foretića.
- HR-DAZD 121 Općina Zadar (1918. – 1943.) Serija Tehnički ured Općine Zadar 1923. – 1943. 4,50 d/m. Izrađen sumarni inventar.

- HR-DAZD 494 SIZ u oblasti kulture Općine Zadar (1974. – 1991.). 13,21 d/m. Izrađen sumarni inventar.
- HR-AZDN 17 Ninska biskupija (1557. – 1830.) 57 kutija, 6 svežnjeva, 9 knjiga. Osnovno sređeno.
- HR-AZDN 43 Zbirka matičnih knjiga i parica Zadarske nadbiskupije (1569. – 2010.) 401 kutija, 191 knjiga. Sređeno 15 kutija parica.
- Izvršen je popis snimljenog gradiva na mikrofilmovima.
- Izrađen je Topografski inventar spremišta.

2.2. U MREŽNOM SUSTAVU ARHINET

- Upisano je 55 arhivskih fondova (u izradi 371 fond/zbirka; objavljeno 197).
- Upisano je 55 stvaratelja (od 219 upisanih objavljeno je 172 stvaratelja).
- Upisano je 11 obavijesnih pomagala (od 131 upisanih objavljeno je 121 obavjesno pomagalo).
- Upisano je 893 nižih jedinica gradiva.
- Digitalizirano gradivo poslano u matičnu službu HDA iz fonda HR-DAZD 378 Matične knjige: ukupno 37 knjiga
- Digitalizirano gradivo (rubrika Arhivski izvori on-line): 100 snimaka (iz fondova: HR-DAZD 6 Mape Grimani, HR-DAZD 93 Heraldika komisija, HR-DAZD 552 Grafička zbirka, HR-DAZD 336 Benediktinski samostan svetoga Krševana, HR-DAZD 337 Benediktinski samostan svetoga Kuzme i Damjana na Pašmanu, HR-DAZD 385 Zbirka fotografija).

2.3. KORIŠTENJE ARHIVSKOGA GRADIVA

Posebnu pažnju pridavali smo našim korisnicima: i istraživačima u čitaonici i strankama koje su podnijele zahtjeve za ovjerenim dokumentima iz arhivskoga ili registraturnoga gradiva pohranjenog u našem Arhivu.

2.3.1. Korisnička služba i čitaonice

- U protekloj godini izradili smo novi Pravilnik o korištenju arhivskoga gradiva i radu čitaonica DAZD-a, koji je stupio na snagu prvim danom 2013. godine. U bitnome, novi Pravilnik uređuje uvjete korištenja gradiva i nadzora nad njegovim korištenjem. Određuju se jasniji uvjeti oko fotografiranja dokumenata vlastitom kamerom: korisnicima je, bez naknade, dozvoljeno fotografirati do 30 dokumenata dnevno, uz

vođenje evidencije o snimljenim dokumentima. Zabranjeno je korištenje skener uređaja, foto bleskalica i stalaka za foto aparate. Osim toga, ukinuto je jutarnje dežurstvo subotom (zbog nedovoljne posjećenosti), a rad čitaonice izvan standardnog radnog vremena nadomješten je tako da je čitaonica srijedom otvorena od 8,30 do 18,30 sati.

- Pripremili smo elektronsku aplikaciju za evidenciju korisnika i korištenoga gradiva te je od 1. siječnja počeli koristiti. Na taj način obuhvaćen je cijeli proces od evidencije korisnika do naručivanja i vraćanja gradiva u spremište.
- U pomoćnoj prostoriji čitaonice Arhiva uredili smo fotolaboratorij za izradu digitalnih snimaka gradiva. U čitaonici smo instalirali dva računala na kojima će korisnici moći pregledavati snimljeno arhivsko gradivo. Do kraja 2013. godine planiramo da će na taj način biti dostupno 40.000 digitalnih snimaka gradiva.

Pregled broja korisnika i posjeta čitaonicama

čitaonica	upisani korisnici u 2012.	broj posjeta u 2012.	broj izdanih arhivskih jedinica
čitaonica Arhiva	276	1761	3862
čitaonica arhiva Zadarske nadbiskupije	39	270	439
čitaonica SAC Novalja		72	
UKUPNO	315	2103	4301

2.3.2. Arhivska knjižnica

- Nabavljeno je, inventarizirano i elektronički obrađeno 378 knjižničnih jedinica.
- Korisnicima je posuđeno na korištenje 398 jedinica građe.
- Izdvojena je i evidentirana građa za uvez i zaštitu. Izdvojeni su duplikati za razmjenu.
- Evidentirano je 10 radova iz arhivistike i pomoćnih povijesnih znanosti te 25 radova objavljenih na temelju gradiva iz DAZD-a.

2.3.3. Istraživanje za stranke

Reorganizacijom Općeg odjela oformili smo Prijamni ured namijenjen strankama koje podnose zahtjeve za ovjerenim preslicima iz arhivskoga ili registraturnoga gradiva. Budući da

se u Arhivu nalaze značajne količine gradiva uprave i sudstva kojem i nisu prispjeli rokovi predaje Arhivu, tim više je povećan broj navedenih zahtjeva za preslicima ili posudbom gradiva (u slučaju gradiva sudova). Upravo je zbog toga organiziran poseban ured gdje stranke na jednome mjestu mogu izvršiti predaju zahtjeva, preuzimanje preslika i plaćanje usluga. Uz to, stekli su se uvjeti da prvim danom 2013. godine urudžbeni zapisnik vodimo u elektroničkom obliku.

Zahtjevi stranaka za ovjerenim preslikama dokumenata iz arhivskoga i registraturnoga gradiva u 2012. godini.

zahtjevi fizičkih osoba	zahtjevi pravnih osoba	posudbe dokumenata	UKUPNO
1595	1642	130	3367

2.4. RAD ARHIVA S JAVNOŠĆU

- Sudjelovali smo u manifestaciji „Zadar čita“ organizirajući kroz četiri dana edukacijske posjete Arhivu za osam grupa zadarskih srednjoškolaca. Tom prilikom Arhiv je posjetilo 80 učenika. Za pojedine grupe prilagođavao se arhivski materijal: npr. za učenike Pomorske škole prezentirale su se pomorske karte i dokumenti o ribarstvu.
- Povodom obilježavanja Međunarodnog dana arhiva u lipnju, postavili smo izložbu „Šezdesete – godine koje su promijenile svijet“. Prikazan je izbor fotografija iz fonda Narodnog sveučilišta u Zadru. Fotografije je izradila ili razmjenom dobila ondašnja novinska agencija Tanjug. Uz izložbu, izdan je i prateći katalog.
- Kao jedan od organizatora, sudjelovali smo na izložbi „150 godina Narodnog lista.“
- Za Dan našega Arhiva, 20. rujna, organizirali smo predavanje na temu „Tisuću godina tradicije čuvanja dokumenata u Zadru“ te su tom prilikom puštene u rad i prezentirane naše mrežne stranice www.dazd.hr.
- Osim posjeta učenika prilikom manifestacije „Zadar čita“, Arhiv je posjetilo još 8 različitih grupa; ukupno oko 200 osoba. U sklopu posjeta i obilaska zgrade, održavana su i predavanja o historijatu ustanove i o gradivu koje se čuva i obrađuje u Arhivu.
- Objavili smo i prezentirali knjigu „Zadarsko okružje na mletačkom katastru iz 1709. godine, Drugi dio, Srednji kotar“, autora Marka Rimca i Gorana Mladinea. Osim u Zadru, knjiga je predstavljena u Zagrebu (Hrvatski državni arhiv) i Splitu (Filozofski fakultet).
- Potaknuli smo suradnju Arhiva i Sveučilišta u Zadru koja će u 2013. godini rezultirati potpisivanjem sporazuma o suradnji na različitim poljima djelovanja.

3. DUGOROČNO OČUVANJE GRADIVA U ARHIVU

Očuvanje gradiva pohranjenog u našem Arhivu u mnogome ovisi o financiranju pojedinih programa. Dosadašnji prijavljivani programi (investicijsko održavanje i nabava opreme) kao i budući do dobivanja sjevernog krila zgrade u kojoj se arhiv nalazi (iseljenjem Znanstvene knjižnice), mogu samo parcijalno sanirati brojne građevinske nedostatke na našoj derutnoj zgradi. Osiguranje primjerenih mikroklimatskih uvjeta za čuvanje gradiva moguće je isključivo sustavnim i planiranim investiranjem, a što će se dogoditi dobivanjem preostalog prostora zgrade. Zato smo u 2012. godini od programa investicijske potpore realizirali programe po kriteriju neodgodivosti.

3.1. Sigurnosni aspekt

- Instaliran je sustava za dojavu požara (u prostorima gdje nije bio instaliran) i popravci sustava tamo gdje nije funkcionirao.
- Instaliran je sustav panik rasvjete.
- Uklonjeni su nedostaci na kotlovskom postrojenju (sustav grijanja u kotlovnici).¹
- Stavljen je u funkciju protuprovalni sustav.
- Na ulazima u zgradu i spremišta instalirane sigurnosne brave.

3.2. Manji građevinski zahvati i oprema

- Zamjena šest dotrajalih prozora u spremištu.
- Zamjena prozora u čitaonici i u dvije prostorije.
- Limarski radovi na krovu zgrade.

3.3. Restauracija, konzervacija i zaštita gradiva

- Restaurirano je 1703 lista gradiva.
- Izrađeno je 7 uveza, 76 kutija izvanstandardnih dimenzija, 31 fascikla, košuljica, mapa.

---

¹ Sustavi vatrodjave, panik rasvjete i kotlovskog postrojenja po zapisnicima o ispitivanju nisu zadovoljavali zakonima i propisima koji reguliraju funkcioniranje tih sustava.

- Započeli smo sa uređenjem, odnosno zaštitom gradiva koje se čuva u Trezoru:

Čišćenje i pranje ladičara, izrada beskiselinske ambalaže i polaganje gradiva u zaštitne košuljice (1595 komada), mape (422 komada), fascikle (66 komada) i kutije (18) komada.

- Izrađen je popis gradiva za restauraciju iz fondova HR-DAZD 378 Matične knjige (1565. – 1943.) i HR-DAZD 31 Bilježnici Zadra (1279. – 1797.)
- Tehnički je opremljeno 56 d/m gradiva.

3.4. Zaštitno i sigurnosno snimanje gradiva

- Izrađeno je 16.848 snimaka na mikrofilmu.
- Izrađeno je 1000 digitalnih snimaka.

3.5. Preuzimanje gradiva

- Obavljeno je 11 preuzimanja s ukupno 39,50 d/m gradiva. Na pohranu je primljeno 35 d/m gradiva.

4. UPRAVLJANJE DOKUMENTACIJOM KOD STVARATELJA

4.1. Nadzor, vrednovanje, evidencije

- Obavljeno je 27 redovnih i 2 izvanredna pregleda pismohrana. O svakom pregledu sastavljen je zapisnik te su izdana rješenja o mjerama.
- Zaprimljeno je i pozitivno riješeno 39 zahtjeva za odobrenjem izlučivanja gradiva.
- Izdano je 25 suglasnosti na interne pravilnike o zaštiti i upravljanju arhivskim gradivom sa posebnim popisom s rokovima čuvanja.
- Izdano je 51 uvjerenje o upisu u evidenciju stvaratelja arhivskoga gradiva i 46 rješenja o kategorizaciji.
- U ARHiNET sustavu upisana su 3 stvaratelja u pismohrane pod nadzorom.
- Otvoreno je 25 novih dosjea stvaratelja.
- Stvarateljima gradiva pružana je stručna pomoć i konzultacije (85 slučajeva).

4.2. Djelatnici u pismohranama

Organizirali smo pripremni seminar i polaganje stručnog ispita za djelatnike u pismohranama. Na seminaru je sudjelovao 71 djelatnik, a ispitu je pristupilo 57 djelatnika iz pismohrana pod nadležnošću DAZD-a.

Prilozi:

- *DAZD u tiskanom i elektroničkim medijima.*

RAVNATELJ:

Ante Gverić

Klasa: 612-06/13-26/12
Urbroj: 2198-1-92-1-13-1

Zadar, 21. siječnja 2013.